

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/193/2025
Identifikačné číslo spisu:	7919205402
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7919205402.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. X. Š., narodeného XX. E. XXXX, I., Č.. U. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Viliamom Valcerom, Košice, Timonova 13, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 17C/64/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. februára 2025 sp. zn. 6Co/66/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 25. februára 2025 sp. zn. 6Co/66/2024 vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c m u v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. januára 2024 č. k. 17C/64/2019-561 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2 700 € titulom nemajetkovej ujmy a 1 260,95 € titulom náhrady škody, spolu s úrokmi z omeškania 5 % ročne zo sumy 1 260,95 € od 2. decembra 2019 do zaplatenia a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Právne vec posúdil podľa ustanovení § 1 písm. a), § 3 ods. 1 a 2, § 5 ods. 1, § 8 ods. 5 písm. b) a ods. 6 a § 17 ods. 1 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a §§ 5 a 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 215/2006 Z. z.“).

2. Žalobca si v spore uplatnil nárok na náhradu škody aj nemajetkovej ujmy spôsobenej mu rozhodnutím o väzbe a výkonom väzby podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Nebolo sporné, že bol vo väzbe 45 dní (od 9. decembra 2008 do 22. januára 2009) a do väzby bol vzatý z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov, t. j. pre obavu, že by spolu s ďalšími obvinenými vo veci mohol pri ďalšom výkone služby pokračovať v páchaní trestnej činnosti (páchanej v období od 23. októbra do 31. októbra 2008). Žalobca bol spod obžaloby oslobodený rozsudkom Okresného súdu Trebišov z 26. januára 2016 sp. zn. 3T/135/2014 v spojení s

rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 8. júna 2016 sp. zn. 7To/48/2016, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol stíhaný.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie „nižšie súdy“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. februára 2025 sp. zn. 6Co/66/2024 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy 1 800 € a v prevyšujúcej časti napadnutého výroku zmenil rozsudok tak, že žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy nad sumu 1 800 € zamietol. Žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

4. Odvolací súd dospel k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody boli dané len čiastočne. Podľa neho súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre úplné zistenie skutkového stavu veci a vykonanie ďalších dôkazov nebolo treba. Vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ustanovenia § 191 ods. 1 aj 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, avšak zo zisteného skutkového stavu vyvodil v časti náhrady nemajetkovej ujmy nesprávny právny záver.

5. Súd prvej inštancie pri posudzovaní zavinenia väzby žalobcu správne bral do úvahy, že zavinenie na vzatí žalobcu do väzby nemožno vidieť len v tom, že išlo o osobu v služobnom pomere colníka a bola dôvodná obava, že by mohol pokračovať v páchaní trestnej činnosti. Nedôslednosť posúdenia otázky ne/zavinenia väzby žalobcom spočívala v tom, že súd prvej inštancie nevenoval pozornosť tvrdeniu žalovanej, že konanie, ktorým si žalobca zaviniť väzbu bolo preukázané obsahom obrazovo-zvukových záznamov, a jej tvrdeniu, že nezákonnosť ich vyhotovenia neneguje ich obsah a súd pri rozhodovaní o väzbe nemal dôvod a ani možnosť na ne neprihliadnuť. Aj odvolací súd však mal za to, že žalovaná neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala zavinenie väzby žalobcom, nakoľko svoje tvrdenie o zavinení väzby žalobcom preukazovala obsahom nezákonne vyhotovených obrazovo-zvukových záznamov. Podľa odvolacieho súdu na takýto nezákonne získaný dôkaz nemožno prihliadať ani v civilnom sporovom konaní.

6. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že vo veci je daný základ uplatňovaného nároku, keďže trestné stíhanie žalobcu bolo skončené jeho oslobodením spod obžaloby a žalovaná nepreukázala existenciu skutočností vylučujúcich vznik práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe podľa ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. Námitku žalovanej proti posúdeniu základu nároku nepovažoval za dôvodnú a ako vecne správny potvrdil výrok rozsudku o náhrade škody, ku ktorému žalovaná nevzniesla žiadne iné námietky (k priznanej náhrade majetkovej škody žalovaná nenamietala proti súdom zistenej výške škody 1 260,95 €, keď priznanie tejto náhrady namietala iba námietkou proti samotnému základu nároku na náhradu škody).

7. Následne odvolací súd posudzoval úvahy a závery súdu prvej inštancie o výške nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe a výkonom väzby, pričom dospel k záveru, že v tejto časti sú odvolacie námietky žalovanej dôvodné. Odvolací súd sa stotožnil s úvahou súdu o potrebe posudzovania primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“), z ktorých ten ostatný vo svojej judikatúre (napr. v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 702/2016) považuje za adekvátne odškodnenie 20 až 60 € za jeden deň väzby. Neakceptoval námietku žalovanej o nerešpektovaní kogentného ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a judikatúry najvyššieho súdu, v zmysle ktorej je treba rešpektovať limity odškodňovania nemajetkovej ujmy v hmotnoprávných predpisoch, keďže súd prvej inštancie uviedol, že určená výška nemajetkovej ujmy nie je v rozpore s výškou náhrady poskytovanej osobám poškodeným násilnými trestnými činmi a neprekročila najvyššiu výšku náhrady poskytovanej podľa zákona č. 215/2006 Z. z. Túto odvoláciu námietku považoval za nedôvodnú, nakoľko väzba trvala 45 dní a náhradou určenou za deň väzby súd prvej inštancie neprekročil hornú hranicu súdnou praxou ustáleného rozmedzia náhrady.

8. Pri posudzovaní predpokladov vzniku nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o väzbe a

výkonom väzby a primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie nesprávne prihliadol aj na skutočnosti (následky) spojené s vedením trestného stíhania voči žalobcovi, a náhradu určil i s ohľadom na ne. Podľa odvolacieho súdu preukázané okolnosti neodôvodňujú záver, že v posudzovanej veci je možné považovať za primeranú náhradu na hornej hranici súdnu praxou ustáleného rozpätia. Mal za to, že primeranou je tu náhrada v priemernej hodnote 40 € za deň väzby. Nakoľko žalobca v konaní nepreukázal žiadne mimoriadne okolnosti (následky) odôvodňujúce náhradu nemajetkovej ujmy na hornej hranici súdnu praxou ustáleného limitu, za primeranú považoval náhradu 40 € za deň väzby a za 45 dní väzby 1 800 €.

9. O trovách konania (pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania) rozhodol odvolací súd podľa ustanovení § 396 ods. 1 a 2, § 255 ods. 1 a 2 a § 262 ods. 1 a 2 CSP. Zohľadnil, že žalobca bol pri nároku na náhradu majetkovej škody plne úspešný a úspešný bol aj v základe nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška závisela od úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania rozlišoval, čo bolo v danom prípade základné a čo sprevádzajúce. Za základné považoval to, že bolo zasiahnuté do žalobcovho práva a výška ujmy je druhotná a nadväzujúca. Žalobca má preto nárok na náhradu trov celého konania s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia o veci.

10. Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Navrhla napádaný výrok rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie.

11. Žalovaná ako dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP uviedla porušenie jej práva na spravodlivý proces, pretože odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania nevysvetľuje, ako odvolací súd dospel k záveru o plnom procesnom úspechu žalobcu v (celom) konaní (teda i v časti požadovanej náhrady majetkovej škody), na základe ktorého vyvodil záver o nároku žalobcu na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

12. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu k výroku o náhrade trov konania je podľa dovolateľky nedostatočné, nepreskúmateľné a nepresvedčivé, keď nedáva odpoveď na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie dospel k arbitrárnemu záveru o plnom procesnom úspechu žalobcu v časti náhrady majetkovej škody, a na podklade tohto záveru i v celom predmete konania, ktorý nezdôvodnil. Zo skutkových okolností veci je pritom zrejmé, že súd prvej inštancie rozsudkom jej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi spolu 3 060,95 €, pozostávajúcich z náhrady majetkovej škody 1 260,95 € s príslušenstvom a náhrady nemajetkovej ujmy 1 800 € a vo zvyšku žalobu o 406,66 € zamietol, resp. konanie zastavil pre jej späťvzatie. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe späťvzatie žaloby, pokiaľ k nemu nedala príčinu žalovaná strana (napríklad tým, že v tomto rozsahu dobrovoľne plnila), treba považovať pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania v rozsahu späťvzatia za procesný neúspech žalobcu, a s týmto procesným neúspechom je treba sa aj náležite vysporiadať pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania. Napriek uvedenému súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznanej sumy.

13. Žalovaná mala za to, že pre zjavný rozpor s rozumným usporiadaním procesných vzťahov jednoznačne nebolo možné žalobcovi priznať nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, keďže výška priznaného plnenia nezávisela od úvahy súdu v celom rozsahu. Žalobca síce bol podľa rozhodnutí súdov v merite veci v konaní úspešný v „právnom základe veci“ náhrady nemajetkovej ujmy, avšak predmetom konania nebol len tento nárok. Úspech žalobcu v časti uplatnenej náhrady majetkovej škody bol v rozsahu 75,60 %, žalovaná teda bola v tejto časti úspešná v rozsahu 24,40 %, z čoho vyplýva procesný úspech žalobcu v tejto časti požadovaných nárokov (jeho tzv. čistý úspech) len v rozsahu 51,20 %. Uvedené potvrdzuje, že žalobcovi nemohlo vzniknúť právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaná túto skutočnosť a zrejmu nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý opomenul a žiadnym spôsobom pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nezohľadnil procesný neúspech žalobcu v značnej časti žalobou požadovaného nároku na náhradu majetkovej škody, namietla

v odvolaní z 21. februára 2024 (bod 21.9 napadnutého rozsudku). Namietala aj proti odôvodneniu napadnutého rozsudku v bodoch 69. a 71., ktoré nie je v súlade s jej odvolacími námietkami a skutkovým stavom veci. Odvolací súd pri nezmenenom rozhodnutí vo veci samej v časti majetkovej škody, rozhodol v rozpore s výsledkom konania v merite veci, a toto rozhodnutie odôvodnil nedostatočne a nepreskúmateľne a neuviedol žiadne zrozumiteľné a presvedčivé dôvody podstatné pre jeho rozhodnutie, v dôsledku čoho to nevyhovuje zákonom vyžadovaným kvalitatívnym kritériám odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, z čoho odvolací súd vychádzal pri konštatovaní, že žalobca bol v konaní o náhradu majetkovej škody plne procesne úspešný, na základe ktorého (v spojení s úspechom žalobcu v základe nároku na náhradu nemajetkovej ujmy) konštatoval, že žalobca má nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

14. Žalobca v časti žalobou uplatneného nároku na náhradu majetkovej škody, kde bolo konanie zastavené pre späťvzatie žaloby (na ktoré žalovaná nedala žiaden dôvod) nemal plný úspech a nemožno hovoriť ani o prípadnom neúspechu žalobcu len v nepatrnej časti. Za takéhoto stavu nemôže žalobcovi patriť náhrada trov celého konania v plnom rozsahu (100 %). Rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov konania je svojvoľné a arbitrárne, neprimerane skresľuje výsledok celého súdneho konania v prospech žalobcu, ktorý napriek procesnému úspechu iba v časti uplatnených nárokov bol postavený do pozície strany, ktorá má nárok na plnú náhradu trov celého konania, a žalovaná nepozná dôvody, na základe ktorých odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) k tomuto záveru dospel. Takéto rozhodnutie je podľa žalovanej v príkrom rozpore s jej právom na spravodlivý proces, čím je naplnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

15. Žalobca navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť podľa § 447 písm. c) CSP, prípadne toto zamietnuť ako nedôvodné podľa § 448 CSP. Mal za to, že žalovaná dovolaním napadla výrok rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý je výrokom o náhrade trov konania. Keďže proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania je podľa § 357 písm. m) CSP prípustné odvolanie, následný dovolací prieskum žalovanou napadnutého výroku vylučuje § 421 ods. 2 CSP. Dovolanie je podľa žalobcu neopodstatnené aj z dôvodu uvedeného v ustanovení § 420 písm. f) CSP, pretože skutočnosti, ktoré uvádza žalovaná v dovolaní, nie sú vadami, ktoré by boli spôsobilými dovolacími dôvodmi. Žalovanou namietaný údajný nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku, aj v prípade ak by bol naplnený (hoci podľa žalobcu tomu tak nie je), nezakladá vadu konania a teda nie je spôsobilým dovolacím dôvodom. Úvahy a prepočty žalovanej o potrebe priznať žalobcovi náhradu trov konania iba v rozsahu 51,20 % nie sú na mieste. Ak by sa aj pripustilo, že zásadu neúspechu je treba aplikovať v časti nároku na náhradu skutočnej škody, bol z pôvodne žalovanej sumy 1 667,61 € úspešný v časti 1 260,95 €, t. j. 75,61 % (nie žalovanou uvádzaných 75,60 %). V časti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch však túto zásadu aplikovať nemožno (čo žalovaná ani nežiada), keďže výška priznaného nároku závisela od úvahy súdu, a teda v tejto časti náhrady nemajetkovej ujmy, by mal nepochybne nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

16. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), spĺňajúca podmienku podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

17. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

18. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto

v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

20. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku tejto viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

21. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu stanovenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia je nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

22. Ústavný súd sa prípustnosťou opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku zaoberal v uznesení z 15. augusta 2018 sp. zn. I. ÚS 275/2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom uviedol, že podľa ustanovenia § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú v riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným a možno ho považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

23. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd v uznesení veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 29. septembra 2021 sp. zn. 1VObd/2/2021 podľa ktorého: „Rozhodnutím, ktorým sa konanie pred dovolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“. Obdobný názor vyjadril najvyšší súd aj v odôvodneniach ďalších svojich rozhodnutí (napríklad 4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020 a 9Cdo/68/2021).

24. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu a najvyššieho súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa ustanovenia čl. 46 ods. 1 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 Ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 Ústavy) určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v CSP (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

25. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26, 5Cdo/57/2019 - body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

26. Pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia nie je správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, právne relevantná, lebo právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Sama skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 188/06).

27. Dovolaiteľka vo veci namietala nedostatočné odôvodnenie a nesprávnosť záveru nižších súdov o náhrade trov, dovolací súd preto zisťoval, či postupom v konaní porušili jej právo na súdnu ochranu. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 255 CSP) a zásadou zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania (§ 257 CSP).

28. Z obsahu preskúmaného spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou doručenou súdu 29. novembra 2019 domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť nahradiť mu škodu a nemajetkovú ujmu 6 842,61 €, spolu s úrokmi z omeškania 5 % ročne zo sumy 6 842,61 € od 2. decembra 2019 do zaplatenia podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a nahradiť mu trovy konania. Súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2 700 € titulom nemajetkovej ujmy a 1 260,95 € titulom náhrady škody, spolu s úrokmi z omeškania 5 % ročne zo sumy 1 260,95 € od 2. decembra 2019 do zaplatenia a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Odvolací súd na odvolanie žalovanej potvrdil výrok rozsudku súdu prvej inštancie o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy 1 800 € a v prevyšujúcej časti výroku o náhrade nemajetkovej ujmy zmenil rozsudok tak, že žalobu uplatnenú titulom náhrady nemajetkovej ujmy nad 1 800 € zamietol. Žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

29. Výrok o náhrade trov konania odvolací súd odôvodnil v bodoch 69. až 71. rozsudku odkazom na ustanovenia § 396 ods. 1 a 2 a § 255 CSP. Konštatoval, že žalobca bol v nároku na náhradu majetkovej škody plne úspešný a úspešný bol aj v základe nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška závisela od úvahy súdu.

30. Dovolanie žalovanej za takejto situácie je procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP, a tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietala, že súd (odvolací) jej nesprávnym procesným

postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušujúcej jej právo na spravodlivý proces. V odôvodnení rozsudku odvolací súd nereflektuje a nedáva odpoveď na jej argumentáciu v odvolaní, že žalobca nemal plný úspech vo veci, a aj napriek tomu mu bol priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % v rozhodnutí súdu prvej inštancie.

31. Odvolací súd v bodoch 69. až 71. odôvodnenia rozhodnutia uviedol, že žalobca bol v konaní plne úspešný. K tomuto záveru dovolací súd poukazuje na späťvzatie časti žaloby žalobcom podaním z 13. októbra 2021, ktorým zobral žalobu späť v časti o zaplatenie 406,66 € predstavujúcej časť náhrady škody (služobného príjmu žalobcu) späť a žiadal, aby súd prvej inštancie zastavil konanie v tejto časti. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nezohľadnil späťvzatie časti žaloby, nereagoval na ňu ani odvolací súd a túto vadu nenapravil napriek tomu, že to žalovaná v odvolaní namietala. Odvolací súd vo veci nezaujal k relevantným odvolacím námietkam žalovanej proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania žiadne stanovisko. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP bolo treba rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku o trovách konania zrušiť.

32. V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné.

33. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a v súvisiacom výroku a vec mu v uvedenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

34. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.